

SPIS TREŚCI

OD AUTORA		5
I. DZIEDZICTWO STAROŻYTNOŚCI		
Pierwotne osadnictwo i pierwsze wielkie kultury		9
Italia pod władzą Rzymu		10
Rzym cesarski		16
Chrześcijaństwo i początki papieństwa		20
II. WŁOCHY POD PANOWANIEM GERMANÓW I BIZANCJUM		
Odoaker i Teodoryk		22
Pod władzą Bizancjum		25
Najazd Longobardów i koniec jedności Italii		29
Wzrost znaczenia papieństwa		33
III. POWSTANIE ŚWIĘTEGO CESARSTWA RZYMSKIEGO		
Święte Cesarstwo Rzymskie Karolingów		37
Postępy feudalizacji		40
Walki o władzę w niezależnej Italii		43
Dynastia saska na tronie cesarskim		45
IV. WALKA O NIEZALEŻNOŚĆ KOŚCIOŁA I OPANOWANIE POŁUDNIA PRZEZ NORMANÓW		
Dążenia do reformy Kościoła		49
Powstanie państw normanńskich na południu		50
Walka o inwestyturę i pierwszeństwo we Włoszech		53
V. MIASTA W WALCE O SAMODZIELNOŚĆ		
Przełom w stosunkach handlowych		58
Republiki morskie		61
Komuny miejskie		64
Kultura romańskich katedr		67
Komuny w konfrontacji z cesarstwem		69
VI. NIEUDANE PRÓBY STWORZENIA KRÓLESTWA BOŻEGO NA ZIEMI I KRYZYS TRADYCYJNYCH OŚRODKÓW WŁADZY		
Teokracja Innocentego III		74
Odrodzenie życia religijnego jako podstawa społeczeństwa sprawiedliwości		76
Koncepcja cesarska — absolutyzm		79
Podział Królestwa Sycylijskiego		83
Załamanie się uniwersalistycznych dążeń papieństwa i cesarstwa		85
VII. ROZKWIAT CYWILIZACJI KOMUN		
Dobrobyt gospodarczy i nowe postawy życiowe		89
Walka o władzę w miastach i powstanie signorii		92

Florencja — republika mieszczańska	95
Potęga republik morskich i ich rywalizacja	98
Ożywienie intelektualne	101
Między łaciną a włoskim; między stylem romańskim a gotykiem	104

VIII. TRIUMF POLICENTRYZMU

Wiek klęsk elementarnych	107
Utrwalenie się systemu signorii i policentryzmu	109
Walka o pierwszeństwo w północnych Włoszech	112
Walki o utrzymanie praw komunalnych we Włoszech środkowych	117
Wenecja i Genua	123
Upadek znaczenia Włoch południowych	126
Powstanie wielkiej literatury włoskiej	129
Gotyki włoski	134
Ekspansjonizm państw włoskich w pierwszej połowie XV wieku	136

IX. WŁOCHY RENESANSU

Florencja i Medyceusze	142
Humanizm	147
Pierwszy wiek Odrodzenia — <i>Quattrocento</i>	153
Włochy w dobie utrwalania się pryncypatu i polityki równowagi	157
Początek wojen włoskich	163
Hieronim Savonarola i Cezar Borgia	167
Walki o panowanie w północnych Włoszech	171
<i>Sacco di Roma</i> i kongres w Bolonii	176
Sztuka późnego Odrodzenia	180
Rozkwit literatury włoskiej	185
Niccolò Machiavelli i myśl naukowa	189
Wpływ odkryć geograficznych i ekspansji tureckiej na położenie Włoch	195
Walka z reformacją i ugruntowanie hegemonii hiszpańskiej	199

X. WŁOCHY W DOBIE BAROKU I HEGEMONII HISZPAŃSKIEJ

„Babie lato” gospodarki włoskiej	204
Sztuka i literatura między Renesansem a Barokiem	208
Myśl naukowa między kontreformacją a Miastem Słońca	212
Dominia hiszpańskie	216
Hiszpańskie kraje satelickie	221
Państwo Kościelne	225
Piemont i Wenecja	229
Wenecja w walce o niezależność swej polityki	236
Wojna trzydziestoletnia a Włochy	240
Antyhiszpańskie powstania w południowych Włoszech	242
Wojny wenecko-tureckie	245
Barok we Włoszech	249
Stagnacja ekonomiczna	257
Koniec hegemonii hiszpańskiej	259

XI. WŁOCHY W DOBIE OŚWIECENIA

Ingerencje obce i zmiany w układzie sił	263
Przełom umysłowy	266
Literatura i sztuka doby Oświecenia	274
Stagnacja czy reforma: republiki i Państwo Kościelne	280
Absolutyzm w starym stylu: Królestwo Sardynii	285
Reformy w państwach Burbonów	288
Absolutyzm oświecony: Toskania i Lombardia	294
Przesłanki przebudzenia poczucia wspólnoty narodowej	300

XII. WŁOCHY W DOBIE REWOLUCJI FRANCUSKIEJ I CESARSTWA NAPOLEONA

Włochy wobec rewolucji francuskiej	305
Powstanie republik północnowłoskich	311
Powstanie republik na południu i sukcesy kontrrewolucji	319
Włochy w systemie napoleońskim	327
Załamanie się supremacji napoleońskiej	336

XIII. RESTAURACJA I PORYWY ROMANTYZMU

Restauracja a dziedzictwo doby napoleońskiej	342
Pierwsze porywy rewolucyjne	349
Włochy w dobie rewolucji lipcowej	355
Literatura w walce o nową mentalność	360
Giuseppe Mazzini i Młode Włochy	366
Vincenzo Gioberti i program umiarkowanych	371
Przebiegi zmian w gospodarce i życiu politycznym Włoch	373

XIV. RISORGIMENTO

Rok wielkich nadziei	378
Demokraci w walce o wolność i jedność Włoch	385
Rządy reakcji i nowe próby rewolucyjne	392
Piemont i Cavour	395
Druga wojna narodowa	401
<i>Italia farà da sé</i>	406
Kształtowanie nowego państwa	412
Przyłączenie Wenecji i Rzymu	418

XV. POD ZNAKIEM KAPITALIZMU

<i>Trasformismo</i>	424
Polityka gospodarcza rządu i rozwój kapitalizmu	427
Zmiany w strukturze społecznej i początki ruchu robotniczego	432
Trójprzymierze i pretensje kolonialne	438
Autokratyzm Francesco Crispiego	440
Rozwój ruchu socjalistycznego	443
Od represji rządowych do klęski kolonializmu	447
Walka z nawrotami autokratyzmu	450
System Giolittiego	453
Skok rozwojowy przemysłu	457
Nowe tendencje w życiu politycznym	460
Polityka zewnętrzna i wojna libijska	464
Kultura włoska doby pozytywizmu i modernizmu	467
Życie codzienne <i>belle époque</i>	472

XVI. W DOBIE I WOJNY ŚWIATOWEJ I NAPIĘCIA REWOLUCYJNEGO

Od „Czerwonego Tygodnia” do udziału w wojnie	475
Trudna wojna	479
Blaski i cienie pokoju	484
Trudności ekonomiczne i rozwój ruchów masowych	488
Lata napięcia rewolucyjnego	493
Koniec rządów liberalnych	496
Marsz na Rzym	499

XVII. WŁOCHY POD RZĄDAMI FASZYSTÓW

Na drodze do dyktatury faszystowskiej	504
Reżim faszystowski	510
Polityka gospodarcza	513

Doktryna faszystowska i standaryzacja kultury	517
Twórczość poza granicami konformizmu	521
Porozumienie z Watykanem	523
W dążeniu do mocarstwowości	525
Wojna etiopska, Hiszpania i dojrzewanie ruchu antyfaszystowskiego	530
Oś Rzym—Berlin	535
Ku klęsce faszyzmu	540

XVIII. OD MONARCHII DO REPUBLIKI

Pokonany przeciwnik czy aliant	545
Ruch oporu na północy	549
Likwidacja monarchii	551
Organizacja republiki i odbudowa gospodarcza	555

XIX. WZLOTY I UPADKI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ DEMOKRACJI

Reformistyczna polityka rządów centrowych	562
Lata wahań	567
Cud gospodarczy	574
Zwrot ku lewicy	577
Gorąca jesień	584
W poszukiwaniu nowych rozwiązań	589

XX. POCZĄTKI DRUGIEJ REPUBLIKI

Załamywanie się hegemonii Chrześcijańskiej Demokracji	597
Schyłek pierwszej republiki	602
Przełom — ku drugiej republice	609

WSKAZÓWKI BIBLIOGRAFICZNE	614
KRÓLOWIE I PREZYDENCI ZJEDNOCZONYCH WŁOCH	619
INDEKS NAZWISK	620
INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH I ETNICZNYCH	654
INDEKS ZABYTEKÓW	667
SPIS MAP	670